

Ievads

Viens no starptautiskā Core Organic Plus projekta EcoOrchard «Innovative design and management to boost functional biodiversity of organic orchards (ECOORCHARD)» mērķiem ir apkopot informāciju par funkcionālās agrobioloģiskās daudzveidības (FAD) paaugstināšanas pasākumiem bioloģiskajos ābeļu stādījumos. Šis projekts tiek realizēts Latvijā un vēl astoņās Eiropas Savienības valstīs. Daudzus no FAD paaugstināšanas pasākumiem ābeļu audzētāji Latvijā jau veiksmīgi pielieto savos ābeļu stādījumos, kā, piemēram, dzīvžogus, akmeņu un zaru krāvumus, putnu būrīšus, dīķus u.c., neapzinoties šo pasākumu nozīmi bioloģiskās daudzveidības veicināšanā, saimniekošanas efektivitātes palielināšanā un saistību ar FAD. Projekta ietvaros bija būtiski noskaidrot piemērotākās FAD paaugstināšanas pasākumu novērtēšanas metodes.

Materiāli un metodes

Pētījuma mērķis bija iepazīstināt ābeļu audzētājus ar FAD paaugstināšanas pasākumu novērtēšanas metodēm un noskaidrot viņu viedokli par šīm metodēm un to praktiskas pielietošanas iespējām. Šajā nolūkā Latvijas Augu aizsardzības pētniecības centra (LAAPC) entomoloģijas grupas darbinieki sagatavoja auglīkopjiem informatīvo materiālu un sniedza konsultācijas par metožu pielietošanu un plēsīgo bezmugurkaulnieku uzskaitīšanu. Tika izvēlēti seši bioloģiskie ābeļu stādījumi un to saimniekiem piedāvātas piecas FAD paaugstināšanas pasākumu novērtēšanas metodes:

- 1) gofrēta kartona jostas,
- 2) ābeļu zaru kratījumi,
- 3) *Cydia Sentinel* ēsmas (2 x 2 cm kartona taisnstūri ar pielīmētām *Ephestia kuhnielli* olām,
- 4) laputu Sentinel ēsmas (2x2 cm kartona taisnstūri ar pielīmētām laputīm),
- 5) rožu-ābeļu laputu *Dysaphis plantaginea* un to plēsēju vizuāla novērošana.

1. att. Gofrēta kartona jostas uz ābeles stumbra

2. att. Gofrēta kartona jostas uz ābeles zara
Foto: Baiba Ralle

3. att. Ābeļu zaru kratījumi

4. att. *Cydia Sentinel* ēsmas piestiprināšana pie ābeles lapas

No piecām piedāvātajām FAD paaugstināšanas pasākumu novērtēšanas metodēm ābeļu audzētāji kopumā izvēlējās pirmās trīs no minētajām metodēm (1.-5. att). Visi auglīkopji izmantoja Sentinel ēsmas, pieci - gofrētā kartona jostas un četri - zaru kratījumus. Katra no metodēm tika pielietota divas reizes veģetācijas sezonā katrā bioloģisko ābeļu stādījumā.

Rezultāti

1) pieci no auglīkopjiem uzskatīja, ka metodes pēc LAAPC dotā apraksta (projekta ietvaros sagatavotā bukleta) ir viegli lietojamas, sezonas beigās tika izteikti priekšlikumi bukleta uzlabošanai;

2) atšķirās auglīkopju domas par dažādu metožu pielietošanai nepieciešamo laiku - vienas un tās pašas metodes izpildei nepieciešamais laiks dažādiem auglīkopjiem būtiski atšķirās;

3) auglīkopji atzina, ka izvēlēto metožu lietošana paaugstinājusi viņu zināšanu līmeni par pašu ābeļu stādījumiem, iepazīnuši tajos dzīvojošos plēsīgos bezmugurkaulniekus, radusies interese par iespējām izmantot iegūto informāciju un iemaņas praksē.

5. att. *Cydia Sentinel* ēsma ar *Ephestia kuhnielli* olas

Secinājumi

- Pētījumā iesaistītie auglīkopji pozitīvi vērtē iespējas apgūt jaunas metodes, iegūt jaunas zināšanas un pielietot tās savos bioloģiskajos ābeļu stādījumos.
- Ābeļu audzētāju izvēlētās metodes ir piemērotas, lai tās izmantotu auglīkopji un konsultanti.
- Vienas sezonas rezultāti ir virspusējs ieskats attiecīgo ābeļu stādījumu plēsīgo bezmugurkaulnieku faunā, šādus novērojumus nepieciešams veikt vairākas sezonas pēc kārtas.